

การศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร

STUDY IDENTIFICATION AND DEVELOPMENT OF STUDENT IDENTITIES CASE STUDIES OF GOVERNMENT UNIVERSITIES IN BANGKOK

Received: May 18, 2019

Revised: September 1, 2019

Accepted: September 3, 2019

ทวีศักดิ์ อินทโชติ*

Thaweesak Intchod*

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์**

Sivanun Sivapitak**

โสภณ แยมกลีน***

Sophon Yamklin***

เกื้อจิตร ชีระกาญจน์****

Kuajit Cheerakan****

วัลภา หัตถกิจพานิชกุล*****

Wanlapa Hattakitpanitchakul*****

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Master's Degree of Business Administration, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: psdti@ku.ac.th

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assistant Professor and Ph.D., College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

** Email: sivanun.sik@dpu.ac.th

*** ปริญญาเอก คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** Ph.D., Faculty of Economics Administration, Kasetsart University

*** Email: sophon.y@ku.th

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ประจำ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

**** Assistant Professor and Lecturer, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

**** Email: kuajit.che@dpu.ac.th

***** ปริญญาเอก และอาจารย์ประจำ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

***** Ph.D. and Lecturer, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

***** Email: wanlapa.hat@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตและเพื่อศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกูรในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 450 คน โดยสุ่มแบบ Quota Sampling ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) อัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกูร ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 แยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสำนึกดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก ด้านมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก ด้านสามัคคี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก และด้านสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) การศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกูร ในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 แยกเป็นรายด้าน คือ ด้านกิจกรรมมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และด้านกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 3) เพศแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ที่แตกต่างกันโดยนิสิตชายมีอัตลักษณ์น้อยกว่านิสิตหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์และด้านสามัคคี และเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่ต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 4) คณะแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ที่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่นและด้านสร้างสรรค์ และมีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่ต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ การพัฒนาอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยรัฐบาล

Abstract

The purpose of this research was to study the identity of Government University and to study the identity development of student of Government University. The samples used in this study were the 4th year student of academic year 2016. Size was 450 students. Quota Sampling was used as a tool to collect data and statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA. The results of the study were as follows: 1. The identity of student of Government University was at a high level. The mean was 3.78. The integrity of mean was 3.98 at the high level. The determination of mean was 3.95 at the high level. The unity of mean was 3.77 at the high level. And the knowledge creation of mean was 3.41 at the high level. 2. The development of identity of student at Government University was very high. The mean was 3.96., the university activities the mean was 4.06 at the high level. The activities to enhance performance the mean was 4.04 at the high level. And social activities the mean was 3.76 at the high level. 3. The gender have different identities. In which male students have less identities than female students. The considered in each aspect, it found that there are 3 different aspects which are determination, Knowledge Creation, and unity. The gender have different opinions on activities that help develop their identities. Statistically significant at .054. The different faculties have different effects on identities. Examined in detail, it is found that there are 3 different aspects: integrity, determination and knowledge creation. The opinions on activities that help develop uniquely identities. The statistical of significance at 05.

Keywords: Identities, Identity Development, Government Universities

บทนำ

การผลิตบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาผู้เรียนจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและพฤติกรรมค่อนข้างมากซึ่งจะต้องอาศัยการพิจารณาตรวจสอบคัดเลือก ตอบสนองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาจึงอยู่ในช่วงเวลา แห่งการแสวงหาอัตลักษณ์ (Identity) ของผู้เรียน (สมชาย รัตนทองคำ, 2556, น.2)

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่เปิดกว้างและส่งเสริม ให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้บรรจุเนื้อหาวิชาในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรืออัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันได้และในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับ อุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งให้สอดคล้อง กับสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นเลิศได้ตามจุดเน้นและศักยภาพ ของตนเองซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกันจึงเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้เน้นให้สถาบัน อุดมศึกษา แต่ละแห่งมีอัตลักษณ์เป็นของตนเองเพื่อที่จะได้พัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของ สถาบันอุดมศึกษานั้น โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา จะทำการประเมิน คุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งเพื่อมุ่งให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพ รักษามาตรฐานการศึกษาและ ปรับกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และมีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ดี มีวินัย และสามารถทำ ประโยชน์ให้กับสังคม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2552, น.5)

นอกจากนี้คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความสามารถความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความมีภาวะผู้นำสามารถใช้ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ได้ และเป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้ มีความทันสมัยมีคุณธรรมความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพ และสังคม และเป็นคุณลักษณะที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีพึงมี (ทิศนา แคมมณี, 2553, น.1) ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการเตรียมความพร้อมผู้ เรียนสู่การประกอบอาชีพในอนาคตให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่ง การสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนนั้นมีความสัมพันธ์ อย่างใกล้ชิดกับกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ดังนั้นประสิทธิภาพในการบริหารการ ศึกษาและการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้เรียนด้านผู้สอนด้านวิธี การสอน ด้านหลักสูตร ด้านผู้บริหาร ด้านสภาพแวดล้อมและด้านระบบประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนประสบความสำเร็จ (ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน, 2560) การ สร้างบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพนั้นเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้เพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ระบุไว้ว่า สถาบันจะต้องผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ผลิตบัณฑิต ได้ตามคุณลักษณะจุดเด่นของสถาบันตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และจัดให้มีข้อสนเทศที่ชัดเจนเผยแพร่ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในและ นอกหลักสูตรและตอบสนองความต้องการของนักศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น.15)

มหาวิทยาลัย ก. เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำได้รับการยอมรับให้ทำหน้าที่จัดการศึกษาและ พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับ นโยบายการพัฒนาอุดมศึกษาของชาติตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และได้กำหนด ให้มีปณิธาน วิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมถึงกำหนดให้มีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (กองแผนงาน มหาวิทยาลัย ก, 2554) ทั้งนี้คุณลักษณะของนิสิตตามอัต ลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ก. หมายถึง คุณลักษณะที่บ่งบอกหรือแสดงถึงความเป็น ตัวตน หรือเอกลักษณ์ เฉพาะของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

สำนึกดี หมายถึง การมีจิตใจที่ตั้งงามทั้งต่อตนเอง ส่วนรวม และสังคมได้แก่ มีวินัยในตนเอง การหลีกเลี่ยงไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพตลอดจนมี สำนึก รับผิดชอบต่อสังคม

มุ่งมั่น หมายถึง การเป็นคนมีความตั้งใจมั่น มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่แสดงออกถึงความพากเพียร พยายาม และมีความอดทนต่อความยุ่งยากหรืออุปสรรคทั้งปวง

สร้างสรรค์ หมายถึง การเป็นคนที่มีมุมมองเชิงพัฒนา สามารถประยุกต์ความรู้ สร้างมูลค่า และคุณค่าจากความรู้ ตลอดจนคิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

สามัคคี หมายถึง การแสดงออกในด้านการให้ความสำคัญในเรื่องของส่วนรวม ได้แก่ ความร่วมมือ ร่วมใจ รวมถึง การแสดงออกถึงความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่าง และความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัย ก., 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์เพื่อเป็นข้อมูลต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพนิสิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นนิสิตที่มีความรู้ ความคิด มีจิตสำนึก ในการพัฒนาตนและสังคมให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและเป็นบัณฑิตที่เป็นผู้นำในสาขาวิชาชีพต่างๆ ของมหาวิทยาลัยรัฐบาลซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ ที่ได้รับการยอมรับให้ทำหน้าที่จัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผลิตบัณฑิตที่สมบูรณ์ด้วยปัญญา คุณธรรม มีความสามารถพัฒนาองค์ความรู้และสังคม ด้วยจิตสำนึกแห่ง ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้มีน้ำใจในด้านต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ในการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพและการบูรณาการศาสตร์ทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งมีอัตลักษณ์ที่แสดงไว้ซึ่งความเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัย ก. และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงถือได้ว่าอัตลักษณ์มีความสำคัญต่อตัวนิสิต ทั้ง 4 ประการ คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีของอัตลักษณ์

ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

อัตลักษณ์ ประกอบด้วย คำว่า “อัต” หมายถึง ตน หรือตัวเอง กับ “ลักษณ์” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัวรวมความแล้วจึงหมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้น เป็นที่รู้จักหรือจำได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) อัตลักษณ์เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงกันอย่างแพร่หลายทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ประเทศ และสากล ปัจจุบันอัตลักษณ์ได้รับความสนใจจากสังคมในฐานะที่เป็นเครื่องมือทางความคิดสำหรับการสร้างความเข้าใจร่วมกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างคนในสังคมหนึ่งโดยผ่านการแสดงออกทั้งในระดับบุคคล สังคม วัฒนธรรม เป็นสัญลักษณ์ในการบ่งบอกให้บุคคลหรือสังคมภายนอกได้รับรู้ภาพลักษณ์ ความเป็นตัวตน และวิถีชีวิตไม่ว่าจะเป็นมิติของชาติพันธุ์ ชนชั้น ศาสนา สถานภาพทางครอบครัวที่บุคคลหรือองค์กรนั้นดำรงอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (จิตต์ภิญา ชุมสาย ณ อยุธยา, 2551) อัตลักษณ์มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคำว่า “Identitas” เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งมีความหมายเหมือนกับคำว่า “อัตลักษณ์” เป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไป จอร์จ เฮอร์เบิร์ต สปีดอ้างใน (จิตต์ภิญา ชุมสาย ณ อยุธยา, 2551) กล่าวถึงตัวตนว่า เป็นสมรรถนะอันหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะในการที่จะคิดคำนึงถึงธรรมชาติและสังคมรอบตัวผ่านการสื่อสารและภาษา โดยตัวตนนั้นเกิดจากการได้รับอิทธิพลมาจากสองแนวทาง คือ อิทธิพลจากสังคมโดยตรงและอิทธิพลของตัวเองผ่านกระบวนการที่มีขั้นตอน 2 ด้านที่ปฏิสัมพันธ์ กันอยู่ตลอดเวลาอันเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ในสังคม ซึ่งขอบเขตความสัมพันธ์อาจจะขึ้นกับตัวแปรต่างๆ ทางสังคมเช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ความคาดหวังทางสังคม ความหมายของอัตลักษณ์โดยพื้นฐานนั้นจะเกี่ยวข้องกับความหมายที่ซ่อนทับคาบเกี่ยวกันอยู่ ระหว่างตัวตนหรืออัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสังคม ซึ่งหมายถึงโครงสร้างทางสังคม

ที่กำหนด พฤติกรรมการแสดงออก ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวอัตลักษณ์จึงมีมิติที่ซ้อนทับระหว่างโครงสร้างสังคมที่กำหนดปัจเจกกับการนิยามของปัจเจกในฐานะผู้กระทำ การ อย่างไรก็ดี อัตลักษณ์นั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นเอกภาพและเป็นหนึ่งเดียว แต่เกิดจากการเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ของความเป็นตัวตน อัตลักษณ์เป็นเพียงชิ้นส่วนหลายๆ ชิ้นที่ถูกประกอบรวมขึ้นมาในบริบทต่างๆ นั้นหมายความว่าในบริบทสถานการณ์ อย่างหนึ่งอาจมีการเชื่อมต่อชิ้นส่วนและแสดงออกในลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป อาจมีรูปแบบการเชื่อมต่อและแสดงออกในอีกรูปแบบหนึ่ง จึงสรุปว่าอัตลักษณ์เป็นผลรวมความหลากหลายที่อาจจะทั้งขัดแย้งและส่งเสริมกัน อัตลักษณ์จึงมีขอบเขตที่เลื่อนไหล ยืดหยุ่น เป็นกระบวนการและพื้นที่ทางสังคมที่มีการปฏิบัติการอย่างหลากหลายเพื่อช่วงชิงและสร้างตำแหน่งแห่งที่ของกลุ่มตนในประชาสังคม ดังนั้นการแสดงออกหรือการสร้างอัตลักษณ์จึงมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคมและอำนาจในหลากหลายรูปแบบเพื่อเป็นการแสดงถึงการสะท้อนตัวตนและอัตลักษณ์บนพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมโดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของกลุ่มเชื้อชาติ การสะท้อนตัวตนที่แท้จริงออกมาไปสู่การพัฒนาเป็นขบวนการเคลื่อนไหว ทางสังคมที่หลากหลายมิติ (ณัฐพงศ์ จิตธนวิรัตน์, 2548; ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546; รัตนา บุญมัธยะ, 2546; อภิญา เพ็ญพัสกุล, 2543)

การพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิต

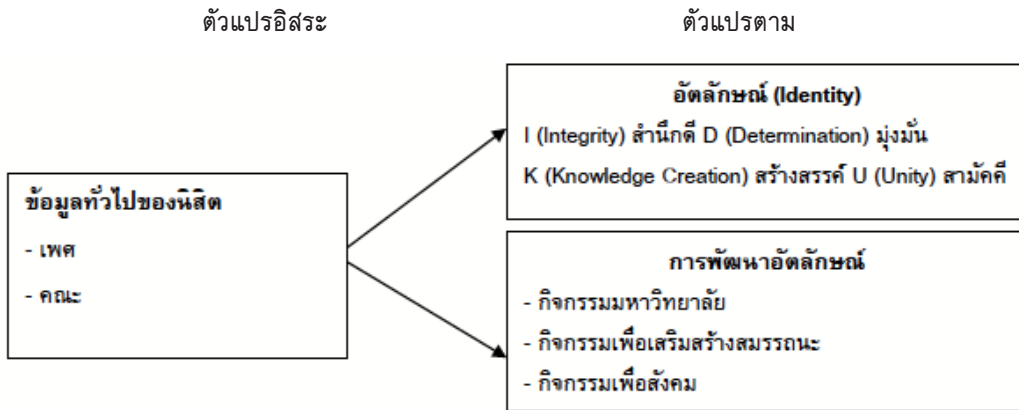
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

การพัฒนานิสิตนักศึกษา หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริม ให้นิสิต นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างสมบูรณ์ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน คิงและฟิลด์ส (King and Fields, 1980 อ้างถึงใน (สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538) กล่าวว่า การพัฒนานิสิต นักศึกษาเป็นด้านหนึ่งของกระบวนการพัฒนามนุษย์ และได้เสนอเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาสติปัญญา เน้นการพัฒนาความสามารถของบุคคลในการคิดและเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อสร้างสรรค์ ความหมายใหม่ และประเมินคุณค่าและศักยภาพของข้อมูลนั้น
2. การพัฒนาเอกลักษณ์ เน้นการพัฒนาความรู้สึเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การค้นพบ ว่าตนเองเป็นใคร และบอกได้ว่าตนเองต้องการเป็นคนประเภทไหน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนา “อีโก้” หรือ “ลักษณะเฉพาะของบุคคล”
3. การพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ผลของการปฏิสัมพันธ์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น และการเรียนรู้ที่จะสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์
4. การพัฒนาค่านิยม เน้นการสร้างเกณฑ์เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่นำมาใช้เป็น แนวทาง ในการดำเนินชีวิต วิธีการกำหนดบทบาทตนเองในสังคมโดยคำนึงถึงอุดมคติในสังคมการพัฒนานิสิต นักศึกษาจึงมีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิต ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้าน วิชาการ วิชาชีพ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ในปัจจุบันแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงการการอุดมศึกษาโดยทั่วไป นักวิชาการได้สร้างทฤษฎีเพื่อ การพัฒนานักศึกษาอย่างมากมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
2. นิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในการช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรัฐบาล ก. ปีการศึกษา 2560 นิสิตจำนวน 6,179 คน

ตัวอย่างได้แก่ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรัฐบาล ก. ปีการศึกษา 2560 มาจากการคำนวณจากสูตรยามาเน่ (Yamane, 1973) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ทั้งหมด 376 คน แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัย ก. มีคณะจำนวน 15 คณะ ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลจาก ทุกคณะโดยมีจำนวนเท่ากันโดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างคณะละ 30 คนแบ่งเป็นเพศชาย 15 คนเพศหญิง 15 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Quota Sampling จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 450 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งประชากรตามคณะ คือ 1. คณะเกษตร 2. คณะบริหารธุรกิจ 3. คณะประมง 4. คณะมนุษยศาสตร์ 5. คณะวนศาสตร์ 6. คณะวิทยาศาสตร์ 7. คณะศึกษาศาสตร์ 8. คณะเศรษฐศาสตร์ 9. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 10. คณะสังคมศาสตร์ 11. คณะสัตวแพทยศาสตร์ 12. คณะอุตสาหกรรมเกษตร 13. คณะเทคนิคการสัตวแพทย์ 14. คณะสิ่งแวดล้อม และ 15. คณะวิศวกรรมศาสตร์
2. เลือกตัวอย่างโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ กลุ่มละ 30 คน
3. นำตัวอย่างที่ได้แต่ละคณะมารวมกันเป็นจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 450 คน

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนิสิตในเรื่อง เพศ คณะโดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยรัฐบาล ก. ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นไปตามอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานคร (Identity of K): IDKU คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี แบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales)ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกี่ยวกับสำนวนภาษาให้เข้าใจง่าย เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีข้อความ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และปรับปรุงแก้ไข

2. นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับที่ทำการวิจัยจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1. ดร.ดำรงศร์ ธรรมราม 2. รศ.ดร.อนุชัย งามวรังกูร และ 3. ดร.เสรี ภูญแจนาค เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือการหาค่า IOC (Index of item objective congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ของความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น .896

4. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลกับนิสิต

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามและทำการตรวจสอบข้อมูลในด้านความครบถ้วนของข้อมูลความเป็นจริงของข้อมูล และความถูกต้องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) ค่า t-test 4) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ ทางเดียว (One – Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก.

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวม

อัตลักษณ์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.สำนึกดี	3.98	0.447	มาก
2.มุ่งมั่น	3.95	0.458	มาก
3.สร้างสรรค์	3.41	0.386	มาก
4.สามัคคี	3.77	0.36	มาก
รวม	3.78	0.28	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวมนิสิตปฏิบัติตามอัตลักษณ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 แยกเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่นิสิตมีระดับการปฏิบัติตามอัตลักษณ์สูงสุดคือ ด้านสำนึกดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก ด้านสามัคคีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก และด้านสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก.

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวม

การพัฒนาอัตลักษณ์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการพัฒนา อัตลักษณ์
กิจกรรมมหาวิทยาลัย	4.06	0.443	มาก
กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ	4.04	0.320	มาก
ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	4.14	0.583	มาก
ด้านพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้	3.71	0.528	มาก
ด้านพัฒนาทักษะเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	4.53	0.360	มากที่สุด
ด้านสุขภาพ	3.65	0.439	มาก
กิจกรรมเพื่อสังคม	3.76	0.587	มาก
รวม	3.96	0.285	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมของกิจกรรมในการช่วยพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ก. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมในการพัฒนาอัตลักษณ์ คือ กิจกรรมมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ในกิจกรรมนี้แยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนาทักษะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก ด้านพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การเปรียบเทียบจำแนกตามข้อมูลทั่วไปกับอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยก. ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
1.ด้านสำนึกดี	ชาย	225	3.95	0.437	-1.308	.192
	หญิง	225	4.00	0.456		
2.ด้านมุ่งมั่น	ชาย	225	3.90	0.477	-2.715	.007
	หญิง	225	4.01	0.432		
3.ด้านสร้างสรรค์	ชาย	225	3.33	0.392	-4.438	.000
	หญิง	225	3.49	0.363		
4.ด้านสามัคคี	ชาย	225	3.70	.346	-3.966	.000
	หญิง	225	3.83	.357		
รวม	ชาย	225	3.72	.288	-4.522	.000
	หญิง	225	3.83	.252		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยก. ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ในภาพรวมที่ต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 โดยนิสิตชายมีอัตลักษณ์น้อยกว่านิสิตหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์และด้านสามัคคี

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคณะที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก.
โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านสำนึกดี	Between Groups	19.178	14	1.370	8.435	.000*
	Within Groups	70.643	435	.162		
	Total	89.821	449			
ด้านมุ่งมั่น	Between Groups	15.226	14	1.088	5.989	.000*
	Within Groups	78.991	435	.182		
	Total	94.217	449			
ด้านสร้างสรรค์	Between Groups	6.180	14	.441	3.164	.000*
	Within Groups	60.683	435	.140		
	Total	66.863	449			
ด้านสามัคคี	Between Groups	2.681	14	.192	1.522	.099
	Within Groups	54.725	435	.126		
	Total	57.407	449			
รวม	Between Groups	7.517	14	.537	8.727	.000*
	Within Groups	26.764	435	.062		
	Total	34.281	449			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัย ก. ที่มีคณะแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ในภาพรวมที่แตกต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่นและด้านสร้างสรรค์

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศที่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในการช่วยพัฒนา
อัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
กิจกรรมมหาวิทยาลัย	ชาย	225	4.03	0.456	-1.768	.078
	หญิง	225	4.10	0.428		
กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ	ชาย	225	3.93	0.291	.679	.497
	หญิง	225	3.91	0.330		
ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	ชาย	225	4.11	0.587	-.970	.333
	หญิง	225	4.16	0.580		
ด้านพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้	ชาย	225	3.73	0.475	.945	.345
	หญิง	225	3.69	0.575		
ด้านพัฒนาทักษะเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ การสื่อสาร	ชาย	225	4.55	0.326	1.324	.186
	หญิง	225	4.51	0.391	-.179	
ด้านพัฒนาสุขภาพ	ชาย	225	3.65	0.427	-.179	.858
	หญิง	225	3.65	0.451		
กิจกรรมเพื่อสังคม	ชาย	225	3.77	0.551	1.221	.223
	หญิง	225	3.71	0.506		
รวม	ชาย	225	3.91	0.287	.070	.944
	หญิง	225	3.91	0.258		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัย ก. ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ในภาพรวมที่ไม่ต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าไม่มีด้านใดที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคณะที่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในการช่วยพัฒนา
อัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กิจกรรมมหาวิทยาลัย	Between Groups	2.335	14	.167	.846	.619
	Within Groups	85.807	435	.197		
	Total	88.142	449			
กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ	Between Groups	6.299	14	.450	5.268	.000*
	Within Groups	37.148	435	.085		
	Total	43.447	449			
ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	Between Groups	9.779	14	.699	2.125	.010*
	Within Groups	143.015	435	.329		
	Total	152.794	449			
ด้านพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้	Between Groups	23.253	14	1.661	7.102	.510
	Within Groups	101.736	435	.234		
	Total	124.989	449			
ด้านพัฒนาทักษะเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคลและการสื่อสาร	Between Groups	2.902	14	.207	1.628	.069
	Within Groups	55.400	435	.127		
	Total	58.302	449			
ด้านพัฒนาสุขภาพ	Between Groups	1.495	14	.107	.547	.905
	Within Groups	84.930	435	.195		
	Total	86.425	449			
กิจกรรมเพื่อสังคม	Between Groups	6.555	14	.468	1.709	.051
	Within Groups	118.622	433	.274		
	Total	125.178	447			
รวม	Between Groups	1.567	14	.112	1.530	.097
	Within Groups	31.681	433	.073		
	Total	33.248	447			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัย ก. ที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่ต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อตรวจสอบรายด้านปรากฏว่าโดยภาพรวมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตมีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าด้านกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าภาพรวมของนิสิตมีอัตลักษณ์อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ลำน้ำกิติ มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี สามารถอธิบายได้ดังนี้คือ นิสิตแสดงถึงความมีอัตลักษณ์ของนิสิต ดังนี้คือ ด้านลำน้ำกิติ นิสิตแสดงถึงความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งเสพติดมีความรับผิดชอบต่องานที่ของตนเองมีระเบียบวินัยในตนเองมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อช่วยเหลืองานส่วนรวม ด้านมุ่งมั่น นิสิตมีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพให้ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนมา รวมถึงมีความมุ่งมั่นหวังผลการเรียนให้อยู่ในระดับดี ไม่ย่อท้อต่องานที่หนักและยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ขยันศึกษาเล่าเรียน ทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ ด้านสร้างสรรค์ นิสิตต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้ตนเองสม่ำเสมอ ใส่ใจงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความพยายามในการสร้างสรรค์ผลงาน มีมุมมองในการพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนเสมอ ด้านสามัคคี นิสิตยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเสมอ ชอบการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม พร้อมที่จะเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีตามโอกาสที่เหมาะสม ชอบทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกับบุคคลอื่น ชอบทำงานร่วมกับชุมชนและองค์กรต่างๆ อัตลักษณ์ที่แสดงออกมองเห็นได้ถึงบุคลิกภาพและเจตคติของนิสิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ ศรีเชียงหา (2554) กล่าวว่า การประเมินอัตลักษณ์สามารถสังเกตได้จากบุคลิกภาพและเจตคติ ความเป็นตัวตน ทั้งทางด้านกาย วาจา ใจ รวมถึงสติปัญญาในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์เป็นผลมาจากกระบวนการทางสังคมในการสร้างการสืบทอดหรือการมีประสบการณ์ร่วมกันและจากการศึกษาอัตลักษณ์ทั้ง 4 ด้าน ของนิสิต มหาวิทยาลัย ก. เชื่อมโยงได้ว่าการจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ให้นิสิตได้มีประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งทำให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของนิสิตอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ทรัพย์นุ้ยและคณะ (2556) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ในการฝึกประสบการณ์ของนิสิต โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นให้นิสิตปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีคณาจารย์คอยให้คำปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิด เกิดการปลูกฝังเจตคติต่อการทำงานรวมถึง จริยธรรมขั้นพื้นฐาน ทั้งความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน นิสัยรักการทำงาน รวมถึงการมีความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ฝึกให้นิสิตได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ลักษณะนิสัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของนิสิตได้ดี

เมื่อวิเคราะห์การเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของนิสิตกับอัตลักษณ์ นิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ในภาพรวมที่แตกต่างกัน โดยนิสิตชายมีอัตลักษณ์น้อยกว่านิสิตหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์และด้านสามัคคี โดยเพศชายมีอัตลักษณ์น้อยกว่าเพศหญิงทั้ง 3 ด้าน รวมถึงนิสิตที่มีคณะแตกต่างกันมีผลต่ออัตลักษณ์ในภาพรวมที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านลำน้ำกิติ ด้านมุ่งมั่นและด้านสร้างสรรค์สามารถอธิบายได้ว่าโดยธรรมชาติของเพศและความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคลและคณะที่เรียนย่อมมีความแตกต่างกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตลักษณ์ของนิสิตมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพและเจตคติซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นตัวชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของนิสิตแสดงออกมาตามความเข้าใจตัวตนผ่านการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับอัตลักษณ์ของบุคคลมักประกอบขึ้นอย่างเป็นกระบวนการภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน อาจเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลผ่านอารมณ์ ความชอบ ความรู้สึกนึกคิดโดยการใช้องานภาพทางสังคมเป็นเกณฑ์ในการแสดงออกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานภาพต่างๆ ดังอัตลักษณ์ของนิสิตที่สัมพันธ์กับเพศและคณะที่เรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (เรื่องฟ้า บุราคร, 2550)

จากผลการศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครกิจกรรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก พบว่านิสิตเห็นด้วยว่ากิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาอัตลักษณ์ เช่น กิจกรรมวันพัฒนามหาวิทยาลัย กิจกรรมรับน้องใหม่คณะ กิจกรรมรับน้องใหม่มหาวิทยาลัย กิจกรรมเข้าแถวรับและส่งเสด็จพระราชดำเนินงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร กิจกรรมเข้าแถวส่งบัณฑิต งานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร กิจกรรมวันนันทริทรงปลูกดนตรีทรงโปรด กิจกรรมเลือกตั้ง อบก.และสส. กิจกรรมปัจฉิมนิเทศมหาวิทยาลัย (ชั้นปีสุดท้าย) กิจกรรมไหว้ครูคณะ/ภาควิชา กิจกรรมไหว้ครูมหาวิทยาลัย กิจกรรมร้องเพลงคณะ กิจกรรมร้องเพลงมหาวิทยาลัย กิจกรรมวงพวงมาลาวันสถาปนามหาวิทยาลัย 2 กุมภาพันธ์ กิจกรรมเทิดพระเกียรติพระราชาวงศ์ กิจกรรมวันสถาปนาคณะ กิจกรรมที่วิทยาเขตกำหนดให้นิสิตเข้าร่วม กิจกรรมที่คณะ/ภาควิชากำหนดให้นิสิตเข้าร่วม และกิจกรรมก้าวแรกสู่บัณฑิตยุคใหม่ ตามลำดับ อธิบายได้ว่า กิจกรรมต่างๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตเป็นอย่างมากสอดคล้องกับ (ปัญญา เหล่าอนันต์ธนา, 2556) เมื่อนิสิตได้ทำกิจกรรมเข้าร่วมกิจและได้สร้างกิจกรรมด้วยตัวเองได้ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ท้ายที่สุดนิสิตจะมีความเป็น IDKU และก็จะกลายเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งก็จะเกิดความภาคภูมิใจในความมี IDKU ในที่สุด สอดคล้องกับ (จิรวรรณ วีระกร, 2556) กล่าวไว้ว่าในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตนั้น มหาวิทยาลัยมีวิธีการดังนี้ “... สำหรับนิสิตปี 1 ที่เข้าในช่วงปี 1 หรือปี 2 ก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะ “ผู้เข้าร่วม” หรือเรียกง่ายๆ ก็คือ “ผู้ตาม” คือเป็นผู้ตามที่ดีก่อนโดย “ทำเรื่องเล็กๆ แต่ขอรู้อะไรสัก” ใน ระหว่างนั้น นิสิตปี 1 ก็จะถูกฝึกอบรมให้เรียนรู้ระบบการทำกิจกรรม ตั้งแต่การเขียนโครงการ ขั้นตอนการยื่นเอกสารผ่านหน่วยงานต่างๆ ได้เรียนรู้เรื่อง Deming Cycle ได้เรียนรู้ทักษะ การประชุม ทักษะการพูด ทักษะการทำงาน การบริหารงาน ทักษะการเป็นผู้นำ ฯลฯ จนครบหลักสูตร กิจกรรมตามที่กล่าวไป จึงจะมีสิทธิเป็น Staff ของโครงการ เพราะนิสิตไม่สามารถข้ามขั้นตอนมาเป็น Staff เลย จากความเห็นของฝ่ายที่เกี่ยวกับงานฝึกอบรมหลายที่ ไม่ว่าจะ เป็นภาคธุรกิจ หรือภาคการศึกษา บอกว่าการฝึกอบรมในแต่ละขั้นปี จะมีลำดับของการพัฒนาความสำเร็จ การข้ามขั้นตอนจะน้อย ก็เลยจำเป็นต้องมี Road Map ขึ้นพื้นฐานในการพัฒนานิสิตผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิรินธรณ์ วาโย, 2557) และ (ปัญญา เหล่าอนันต์ธนา, 2556) กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนแรกคือการสื่อสารผ่านการปฐมนิเทศของนิสิตปีหนึ่ง เป็นกิจกรรมบังคับที่นิสิตทุกคนต้องเข้า ซึ่งนิสิตทุกคนก็จะรู้ว่า IDKU คืออะไร โดยการทำกิจกรรมนั้นหนทางการ อาจารย์ดีไซน์และสอดแทรก IDKU เข้าไปในกิจกรรมนั้นหนทางการ เพราะฉะนั้นจะสามารถทำให้ได้กรับรู้ได้ กิจกรรมนี้จะเหมือนการทำกิจกรรมนั้นหนทางการทั่วไป เพียงแต่จะใส่อัตลักษณ์ IDKU เข้าไปด้วยในปัจจุบันกระบวนการนี้

เมื่อวิเคราะห์การเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของนิสิตกับการพัฒนาอัตลักษณ์ พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยก. ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่ต่างกัน แต่เมื่อตรวจสอบรายด้านปรากฏว่า โดยภาพรวมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตมีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตคณะแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe รายละเอียดดังนี้ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ นิสิตที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์มีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์น้อยกว่าคณะประมงด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นิสิตที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน คือ นิสิตคณะประมงมีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์น้อยกว่าคณะศึกษาศาสตร์และนิสิตคณะอุตสาหกรรมเกษตรมีความคิดเห็นในกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอัตลักษณ์น้อยกว่าคณะศึกษาศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่าการพัฒนาอัตลักษณ์ด้วยกิจกรรมมหาวิทยาลัย ก. สามารถพัฒนานิสิตทุกคนทุกเพศและทุกคณะเมื่อนิสิตได้ทำกิจกรรมและได้สร้างกิจกรรมด้วยตัวเองได้ ท้ายที่สุดหากนิสิตมีความเป็น IDKU แล้วก็จะกลายเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งก็จะเกิดความภาคภูมิใจในความมี IDKU ในที่สุดสอดคล้องกับ (ปัญญา เหล่าอนันต์ธนา, 2556) กล่าวไว้ว่าในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ อัตลักษณ์ IDKU นิสิตสามารถเข้าไปดูได้ในเว็บนิสิตซึ่งนิสิตจะรู้ว่ามีการทำอะไรใน 3 เดือนข้างหน้าระบบจะมีการลงทะเบียน แต่การลงทะเบียนหน้า เว็บไซต์

อาจจะไม่ได้มาทำจริงก็ได้ เพราะฉะนั้นในวันจริง จะต้องมีการมีบัตรผ่าน มีการสแกนบาร์โค้ด และเซ็นชื่อ หน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ผ่านจอ LED การประชาสัมพันธ์ผ่านโทรศัพท์ผ่านทาง SMS ทั้ง iPad และ iPhone (ระบบปฏิบัติการ IOS) ถ้าเป็น iPad และ iPhone App ของ เราจะบริการฟรี ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย นี่ก็คือเครื่องมือของเรา แล้วก็จะมีระบบอีเมล รวมทั้งเบอร์ มือถือของนิสิตด้วย เราก็สามารถโยงไปถึง SMS ได้ในส่วนนี้จะมีการส่งข้อมูลตรงนี้อยู่ ถือเป็นส่วน ช่องทางการสื่อสาร ช่องทางการประชาสัมพันธ์ ยังไม่นับป้าย โปสเตอร์ และคัทเออร์ต จึงทำให้ทุกคนเข้าถึงกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาอัตลักษณ์และสอดคล้องกับ (จิรวรรณ วิริงกร, 2556) ได้กล่าวไว้ว่ามหาวิทยาลัยได้จัดทำมิวสิกวิดีโอเพลง IDKU ขึ้นมาชุดหนึ่งเป็นเพลง IDKU ซึ่ง จะเปิดบ่อย และเปิดทุกช่วง โดยเฉพาะในงานปฐมนิเทศซึ่งเราจะเน้นนิสิตปี 1 มากที่สุด ในกิจกรรมรับน้องใหม่ ก็จะพยายามสื่อสาร IDKU ให้นิสิตเข้าใจให้มากที่สุด นอกจากนี้ก็ได้ทำเนื้อหาเกี่ยวกับ IDKU ไว้ในคู่มือนิสิตสำหรับนิสิตปี 1 ซึ่งนิสิตทุกคนที่เขามาทำกิจกรรมจะได้รับหนังสือคู่มือเล่มนั้น ถือเป็นการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

1. มหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครควรมีการจัดเพิ่มทุนประสบการณ์สำหรับอัตลักษณ์ในด้านสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้นิสิตพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนและ มีการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น
2. มหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครควรปรับหรือประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพื่อสังคมให้มีความน่าสนใจและให้นิสิตตระหนักในกิจกรรมทางด้านนี้ว่าช่วยในการส่งเสริมอัตลักษณ์ได้ เช่น กิจกรรมทำความดีเพื่อสังคมและกิจกรรมเพื่อคนด้อยโอกาสทางสังคม
3. มหาวิทยาลัย ก. ในเขตกรุงเทพมหานครควรสร้างความตระหนักให้กับทุกคณะในการดำเนินกิจกรรมตาม อัตลักษณ์ และสร้างความตระหนักให้กับคณะที่แตกต่างจากคณะอื่นให้เป็นพิเศษเพิ่มมากขึ้นยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเก็บข้อมูลกับนิสิตทุกชั้นปีเพื่อเปรียบเทียบและให้เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อไป
2. ควรมีการศึกษาแบบกึ่งทดลองในเรื่องเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนิสิต กับตัวแปรที่น่าสนใจ เช่น ทักษะชีวิต การเสริมแรงและนำผลที่ได้มาจัดทำเป็นคู่มือในการฝึกอบรมนักศึกษาให้มีอัตลักษณ์ที่สูงขึ้นต่อไป
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิต ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะจะได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียดเชิงลึกมากขึ้น เช่น สัมภาษณ์ หรือใช้เวลาพูดคุยกับนิสิต พร้อมทั้งการใช้เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ เพื่อสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ ประโยชน์ได้สูงสุด สามารถใช้พัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการ พัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตในแต่ละด้าน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา ททรัพย์นุ้ย ประสงค์ ตันพิชัย และ วีรฉัตร สุบุญโญ. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำกิจกรรมทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยใช้ฟาร์มมหาวิทยาลัยเป็นฐานการเรียนรู้. *วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*. 34(2), 255-268.
- กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2556). *คู่มือนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2554). *รายงานประจำปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2554*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2551). *ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย*, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวรรณ วีระกร. (2556). ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556.
- ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน. (2560). การศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 9(1), 175-186. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/85033>
- ชัยยนต์ ศรีเชียงหา. (2554). *การพัฒนาแนวคิดเรื่องสมดุลงานและเจตคติต่อวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพงษ์ จิตร์นิรัตน์. (2548). *รหัสชุมชน: พื้นที่อัตลักษณ์ ภาพแทนความจริงและหลังสมัยใหม่*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทิตินา แคมมณี. (2553). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา เหล่าอนันต์ธนา. (2556). ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2556.
- ปัสลี ประสมลินธุ์. (2556). ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนิสิตและพัฒนาศักยภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2546). *อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- รัตนา บุญมัยยะ. (2546). *พิธีเมเนากับตัวตนคนกะฉิ่น*, ใน *อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ*. หน้า 117-172. ในปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด
- เรืองฟ้า บุราคร. (2550). *การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ “กระเทียม” ในพื้นที่คาบารัตโซว์*. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สื่อสารมวลชน), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิรินธร ณ วาโย. (2557). *การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ IDKU ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ลำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา*. (คณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). *มาตรฐานการศึกษา
และตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก*. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). *ลักษณะผู้เรียนระดับอุดมศึกษา: เอกสารประกอบการสอนทางกายภาพบำบัด*.
สืบค้น 23 ตุลาคม 2556. จาก <http://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/54/6learner54>.
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2543). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.